

Sygn. akt IV KK 268/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 listopada 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Świecki (przewodniczący)

SSN Barbara Skoczowska

SSN Eugeniusz Wildowicz (sprawozdawca)

Protokolant Jolanta Grabowska

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Zbigniewa Siejbika
w sprawie W. C.

skazanego z art. 286 § 1 kk i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 6 listopada 2012 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść skazanego
od wyroku Sądu Rejonowego

z dnia 1 marca 2012 r.,

- 1. uchyla zaskarżony wyrok w części dotyczącej zobowiązania oskarżonego do naprawienia szkód (pkt 4),**
- 2. wydatkami postępowania kasacyjnego obciąża Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy, uwzględniając wyrokiem z dnia 1 marca 2012 r. złożony w trybie art. 387 k.p.k. wnioski oskarżonego, skazał W. C. na kary jednostkowe po 10 miesięcy pozbawienia wolności za ciąg dwóch przestępstw z art. 286 § 1 k.k. w zw.

z art. 64 § 1 k.k. oraz za przestępstwo określone w art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., zaś na podstawie art. 91 § 2 k.k. wymierzył oskarżonemu karę łączną roku pozbawienia wolności. Ponadto na podstawie art. 72 § 2 k.k. zobowiązał oskarżonego do naprawienia szkody, poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonych: M. Sp. z o.o.– kwoty 147.925 zł, W. Sp. z o.o.– kwoty 92.484,04 zł, K. S. (poprzednio: K.) – kwoty 31.251,98 zł – w terminie 2 lat od uprawomocnienia się wyroku. Wyrok ten nie został zaskarżony środkami odwoławczymi i uprawomocnił się w dniu 27 marca 2012 r.

Kasację od powyższego wyroku złożył w trybie art. 521 k.p.k. Prokurator Generalny. Zaskarżył wyrok „w całości na niekorzyść” oskarżonego i zarzucając „rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie przepisów prawa karnego procesowego – art. 387 § 2 i 3 k.p.k., polegające na uwzględnieniu przez Sąd wadliwego wniosku oskarżonego o wydanie wyroku skazującego bez przeprowadzenia postępowania dowodowego i wymierzenie mu określonej kary oraz środka karnego, w wyniku czego w zapadłym wyroku doszło do rażącego naruszenia przepisów prawa karnego materialnego – art. 72 § 2 k.k., poprzez orzeczenie na jego podstawie obowiązku naprawienia szkody, pomimo że oskarżonemu wymierzono karę roku pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania, co oznacza, iż obowiązek ten, przy braku wniosku pokrzywdzonego, mógł zostać orzeczony jedynie na podstawie art. 46 § 1 k.k., a nadto do rażącego naruszenia prawa karnego procesowego art. 415 § 5 k.p.k., polegającego na orzeczeniu wobec W. C. zobowiązania do naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonych: M. Sp. z o.o.– kwoty 147.925 zł, W. Sp. z o.o.– kwoty 92.484,04 zł, K. S. (poprzednio: K.) – kwoty 31.251,98 zł pomimo, że o roszczeniach wynikających z popełnienia przestępstw na szkodę K. K. i W. Sp. z o.o., oraz częściowo M. Sp. z o.o. wcześniej prawomocnie rozstrzygnięto w postępowaniach cywilnych”, wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W orzecznictwie sądowym ugruntowany jest pogląd, że z obowiązku rozpoznania kasacji w granicach zaskarżenia i podniesionych zarzutów (art. 536 k.p.k.) wynika brak związania Sądu Najwyższego zgłoszonymi w niej wnioskami oraz że na zidentyfikowanie granic zaskarżenia nie ma decydującego wpływu

oznaczenie ich w części wstępnej kasacji, bowiem granice zaskarżenia określa treść zarzutu i wynikające z niego uchybienia, w powiązaniu z kierunkiem zaskarżenia (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2010 r., IV KK 347/10, R – OSNKW 2010, poz. 2331). Wobec tego, mimo deklaracji Prokuratora Generalnego, że zaskarża „wymieniony wyrok w całości, na niekorzyść oskarżonego” oraz mimo żądania uchylenia tego wyroku „w całości”, Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że w sprawie niniejszej zaskarżone zostało, i to na korzyść oskarżonego, jedynie orzeczenie zobowiązujące oskarżonego do naprawienia szkody, wydane na podstawie art. 72 § 2 k.k. Wynika to jednoznacznie zarówno z treści zarzutu zawartego w części wstępnej kasacji, jak też z jej uzasadnienia. W takim też zakresie kasacja podlegała uwzględnieniu, albowiem wyrok w tej części został wydany z rażącym naruszeniem przepisów prawa procesowego i materialnego, wymienionych w zarzucie kasacji, co miało istotny wpływ na treść wyroku.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do zarzutu naruszenia art. 415 § 5 k.p.k. stwierdzić należy, że zachodzi tożsamość roszczeń, o których rozstrzygnął Sąd Rejonowy w postaci zobowiązania oskarżonego do naprawienia szkody na rzecz dwóch pokrzywdzonych na podstawie art. 72 § 2 k.k., z tymi wynikającymi z zapadłych w postępowaniach cywilnych prawomocnych orzeczeniach, którymi zasądzono od oskarżonego (PPHU J. Sp. z o.o.) na rzecz K. K. kwotę 31.251,98 zł (nakaz zapłaty wydany przez Sąd Okręgowy w dniu 20 grudnia 2004 r., - k. 381) oraz zasądzono od oskarżonego (K. Sp. z o.o.) na rzecz W. Sp. z o.o. kwotę 88.967,30 zł (nakaz zapłaty Sądu Okręgowego z dnia 24 września 2002 r., – k. 119). Z treści dokumentu znajdującego się w aktach sprawy niniejszej wynika, że do dnia 17 czerwca 2002 r. K. Sp. z o.o. uregulowała kwotę 3.514, 74 zł, wynikającą z zobowiązań wobec spółki W., do zapłaty pozostała zatem kwota 88.967, 30 zł (k. 119). Wydany nakaz zapłaty obejmował więc pozostałe zobowiązania oskarżonego wobec tego pokrzywdzonego.

Z kolei należności z tytułu zobowiązań K. Sp. z o.o. wobec M. Sp. z o.o. wynosiły ogółem 147.925 zł. Z akt sprawy, w tym zeznań M. O. wynika, że K. Sp. z o.o. zapłaciło pokrzywdzonej z tego tytułu kwotę 19.000zł (k. 4 - 5 i 45 – 46). Natomiast w stosunku do trzech, spośród czterech faktur obciążających K. Sp. z o.o. pokrzywdzona wystąpiła do sądu, uzyskując nakazy zapłaty, opisane w porozumieniu z dnia 23 stycznia 2003 r. (k. 45 – 46). W toku postępowania do akt

sprawy nie dołączono tych nakazów zapłaty, stąd nie jest możliwe precyzyjne określenie wysokości kwoty nie objętej tymi orzeczeniami.

Orzeczenia sądów cywilnych obejmowały więc wszystkie zobowiązania oskarżonego wobec K. K. i spółki W. oraz większość jego zobowiązań wobec spółki M.

Sąd Rejonowy mając świadomość tego stanu rzeczy (na rozprawie w dniu 23 lutego 2012 r. odpisy powyższych orzeczeń i dokumentów zaliczył do materiału dowodowego sprawy – k. 691), pominął jednak treść art. 415 § 5 k.p.k., określającego warunki orzekania o naprawieniu szkody. Zgodnie z tym przepisem obowiązkowi naprawienia szkody nie orzeka się, jeżeli roszczenie wynikające z popełnienia przestępstwa jest przedmiotem innego postępowania albo o roszczeniu tym prawomocnie orzeczono. W orzecznictwie trafnie wskazuje się, że zakaz wynikający z art. 415 § 5 zd. 2 k.p.k. odnosi się do każdego określonego w ustawie przypadku orzekania karnoprawnego obowiązku naprawienia szkody, a więc również określonego w art. 72 § 2 k.k. oraz że obowiązuje niezależnie od tego, czy zasądzone w postępowaniu cywilnym roszczenie zostało wyegzekwowane (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 września 2009 r., V KK 149/09, LEX nr 602608; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2011 r., II KK 20/11, LEX nr 785279). Natomiast, jeżeli o roszczeniu tym orzeczono tylko częściowo, względnie przedmiotem innego postępowania (cywilnego) jest tylko część roszczenia, zachodzi możliwość orzekania w postępowaniu karnym o penalnych, czy też probacyjnych środkach kompensacyjnych w takiej części, w jakiej nie zachodzi stan *rei iudicatae* lub *lispendent* (zob. P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek: Kodeks postępowania karnego. Komentarz, tom II, Warszawa 2011, s. 664).

Fakt, że o roszczeniach wynikających z popełnienia przypisanych oskarżonemu przestępstw już wcześniej - w całości lub w części - prawomocnie rozstrzygnięto, wykluczał możliwość nałożenia na W. C. w postępowaniu karnym obowiązku naprawienia szkody wyrządzonej przez niego tymi przestępstwami. W rezultacie, podniesiony przez skarżącego zarzut rażącego naruszenia art. 415 § 5 k.p.k., jest w pełni zasadny.

Rozstrzygnięcie sądu w tym zakresie jest ponadto dotknięte uchybieniem stanowiącym rażące naruszenie prawa materialnego - art. 72 § 2 k.k. Wynikająca z tego przepisu możliwość zobowiązania oskarżonego do naprawienia szkody związana jest z warunkowym zawieszeniem wykonania kary. Dlatego zobowiązanie

oskarżonego, któremu wymierzono karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania, do naprawienia szkody na podstawie art. 72 § 2 k.k., nastąpiło z rażąco obrazę tego przepisu prawa materialnego.

Wobec stwierdzenia rażącego naruszenia art. 415 § 5 k.p.k. i art. 72 § 2 k.k. oraz oczywistego wpływu tych uchybień na treść rozstrzygnięcia, należało uchylić wyrok w części dotyczącej zobowiązania oskarżonego do naprawienia szkód wyrządzonych przestępstwami. Ponieważ w dwóch przypadkach wyrządzone szkody zostały w całości naprawione, zaś w trzecim - wobec braku wniosku pokrzywdzonej M. Sp. z o.o. – nie ma obowiązku orzekania w tym przedmiocie z urzędu w trybie art. 46 § 1 k.k., zbędne stało się wydanie rozstrzygnięcia następczego.

Kierując się powyższym Sąd Najwyższy orzekł, jak w wyroku.

O wydatkach poniesionych przez Skarb Państwa, związanych z rozpoznaniem kasacji, orzeczono zgodnie z art. 638 k.p.k.

przewodniczący SSN (Dariusz Świecki)

Sędziowie SN (Barbara Skoczowska)

SN (Eugeniusz Wildowicz)